

Антоанета Николова

**В ЦЕНТЪРА
НА КРЪГООБРАЗНИЯ ПОГЛЕД**

София, 2022

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

© Антоанета Николова, автор, 2022

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2022

ISBN 978-619-01-1106-1

АНТОАНЕТА НИКОЛОВА

В ЦЕНТЪРА НА
КРЪГООБРАЗНИЯ
ПОГЛЕД

СЪДЪРЖАНИЕ

Мостове на синхроничност. Нонка Богомилова	9
Увод	13

Първа част.
**Философски, философско-поетични
и поетични основания на поезията
на вътрешната динамика в Древен Китай / 19**

Езикът на промените	23
Светът като изричане	33
Дао-поетът и дао-поезията. „Стихотворни категории“ на Съкун Ту.....	47
1. Мощ и всеизпълненост	48
2. Простота и без-вкусност	50
3. Фино и буйно	55
4. Потапяне и присъединяване.....	56
5. Високо и старинно	57
6. Класическо и елегантно	59
7. Пречистване и претопяване.....	61
8. Енергия и сила	63
9. Красота и великолепиe.....	66
10. Природно и естествено.....	66
11. Стаено и натрупано.....	68

12. Изумително, необузвано	71
13. Есенциално и духовно	75
14. Fino и плътно	77
15. Небрежно и необузвано	80
16. Чисто и чудесно	82
17. Извивки и криволици	84
18. Състоянието на истинното	85
19. Скърбни въздишки	88
20. Форми и образи.....	90
21. Свърхприближаване	92
22. Реене и висота	93
23. Широта и постигане	95
24. Течашост, подвижност	96

Поезията на вътрешната динамика в пейзажната лирика на китайски поети от династия Тан (618–907)	99
Ли Бо и скитането в Безпределното	107
Уан Уей и динамиката на външно и вътрешно.....	110
Ханшан: отвъд дуалността	117

Основни принципи на дао-поезията според китайската мисъл.....	129
--	------------

Втора част.

Поезията на вътрешната динамика в съвременността / 133

Принципи на поезията на вътрешната динамика в хайку	135
Хайку като навлизане в сърцевината на тук-и-сега	135
Отклик и синхроничност.....	141
Фракталност.....	153
Нагънатият като път дракон. За съвременната китайска поезия.....	157
Български варианти на поезията на вътрешната динамика.....	167
Самоизговорът на естеството	167

Писмената на белите облаци. Крум Ацев.....	167
Книга на пращинките. Иван Методиев	173
Отвъд думите	186
Силата на неизговореното. Людмила Балабанова.....	187
Другият език. Красимира Зафирова.....	194
Писма или писането като светосътворяване. Мария Каро	202
Божие многоточие. Николай Милчев	207
Среща в недуалността	212
Не е ли това срещата? Илко Димитров.....	212
Поезията като просветление. Румен Леонидов.....	219
В центъра.....	223
В Божията вселена. Антоанета Богоева	223
В космичното времепространство. Пенка Самоковлиева	227
В центъра на центъра. Мария Кръстева.....	235
 Заключение.....	 239
Библиография	241

МОСТОВЕ НА СИНХРОНИЧНОСТ

Монографичното изследване на доц. д-р Антоанета Николова „*В центъра на кръгообразния поглед*“ представлява оригинален и задълбочен анализ на заложените в известни старокитайски философски текстове принципи и фигури, по своеобразен начин опоезизирани в т.нар. медитативна поезия или поезия на вътрешната динамика. На тези две „носещи конструкции“ на изследването в тематично и проблемно отношение са посветени съответно първият и вторият му раздел. Анализът тук продължава и надгражда, разширявайки се към нови автори и интерпретативни хоризонти, осмислянето на тази проблематика в монографията *Езикът на Пустотата* (2003), в множеството публикувани изследователски текстове на доц. Антоанета Николова, повечето от които посветени на източната философия и нейното разбиране за света – проблематика, с която са свързани и лекциите ѝ като преподавател, както и преводите ѝ от старокитайски.

И двата раздела на изследването имат важно значение както в информативно, така и в интерпретативно отношение. Те запознават читателя с автентични текстове от китайската философия и поезика, предлагайки му компетентен и проникновен прочит: „Книга на промените“ („Идзин“, Сицъджуан, Горен и Долен раздел), „Даодъзин“, „Джуандзъ“; „Стихотворни категории“ на китайския поет Съкун Ту (837–908), представящ принципите на даоистката поезика; произведения на значими поети от династия Тан (618–907), виртуозно боравещи с принципите на медитативната поезия.

Във всички тези разнообразни духовни форми и литературни жанрове пулсира и се превъплъщава било във философски кате-

гории (на източната, и по-специално на китайската философия), било в поетични образи едно и също светоразбиране и светоусещане. В него според анализа на авторката светът е хармонично съзвучие, взаимносвързано цяло от хора, животни, природа, предмети; не статичен, а променлив в пространството и времето, той се намира във вечно движение с взаимно проникване и преръщане на всяко в друго и обратно.

Ако в анализираниите от Антоанета Николова философски текстове този поглед към света присъства като *светоразбиране*, характерно за източната философия, в поетичните ѝ тълкувания той е представен като *светоусещане*, емоционален изблик в красива ритмика и споделима форма, като хармонично и вечно подвижно съзвучие от предмети, същества и времена. И ако във формата на светоосмисляне авторката свързва този тип светоотношение с Източната философия, то неговият „дубликат“ в поезията по-скоро би могъл да се свърже с едно космополитно, универсално усещане и настроение за живота и света, откриваемо в най-разнообразни поетични форми.

Сред принципите и основанията на това светоусещане специално и задълбочено внимание авторката обръща на отклика/синхроничността като изразно средство; рисунъците на речта като отразяващи и откликващи на рисунъците на природата; забравата на езика; кръгообразния поглед отвън, откъм обекта; медитативно достигане до центъра в кръговрата на промените, осигуряващо нов, оригинален поглед към света.

В изследването авторката издига и аргументирано отстоява оригиналната теза за всеобщия характер на тези принципи на медитативната поезия, които могат да бъдат открити в различни култури и поетични форми.

На това дълбинно присъствие на принципите на поезията на вътрешната динамика в различни поетични форми, налични както в световната, така и в българската култура (както го потвърждава и монографията ѝ *Езикът на пустотата*), е посветен вторият раздел на изследването. Чрез проникновен и целенасочен прочит на произведения на класическо и съвременно хайку, на класически китайски и съвременни български поети, между които Ли Бо, Уан Уей, Иван Методиев, Николай Милчев, Антоанета Боева,

Мария Каро, Крум Ацев, Пенка Самоковлиева, Илко Димитров, Мария Кръстева, Красимира Зафирова, Румен Леонидов, авторката постига и анализира дълбинни паралели, гради духовни мостове между култури, национални поетични традиции, философски и литературни жанрове.

В този смисъл цялостният дух на изследването може обобщено да бъде представен като дух на диалога, на обвързаността между културите, световите и времената; като взаимен отклик и синхрон между творчество и природа, философия и поезия, Изток и Запад, традиция и съвременност.

Тази диалогизираща философия на изследването на Антоанета Николова може да бъде открита на различни равнища на теоретичния анализ и на базираната върху него поетична интерпретация. Тя мисловно се проявява в основните принципи и основополагащи начала на анализирания старокитайски философски текстове; живее и диша в ритмиката, във взаимопроникването, дори слятостта на поета с природното и всечовешкото; визуализира се в рисунъка на йероглифа, синхронен с рисунъка на опоезизиранияте природни картини.

Самият красив, богат и одухотворен език на изследването на авторката, оформящ синтезния му философско-поетичен стил, също е в свособразен отклик, синхрон с философските и поетичните текстове, които осмисля и интерпретира, и които, в съответствие с медитативната им същина, същевременно интуитивно провижда и прочувства. Нейният поглед към българските поети, поставени в контекста на поезията на вътрешната динамика, е нетрадиционен, свеж, оригинален и е съществен аспект на гореспоменатата диалогизираща философия, откриваща близост и отклик дори там, където конвенционалното мислене в продължение на векове е откривало чуждост и далечност.

Наред с тези оригинални и приносни аспекти на изследването на Антоанета Николова, отнасящи се до основните ѝ тези, метод и интерпретативни умения, признак на професионална компетентност и изследователска вещина, друг особено ценен и приносен аспект на монографията представляват виртуозните авторски преводи на текстове/стихове от старокитайски. В тяхното красиво философско-поетично звучене откриваме синтезирани

и опоедизирани всички онези принципи, ценности и прийоми, които са обект на представяне в теоретичната част на изследването. Те превеждат тези принципи, ценности и прийоми не просто на красив български език, но преди всичко на поетичен език. И същевременно превеждат читателя по конструираня от авторката поетичен мост към красив и леко възприемаем облик на една различна философия и култура: още едно равнище на „модус операнди“ на принципите на синхроничността и отклика.

Проф. дфн Нонка Богомилова